

Wannes Deneer/Tuning People, 'RUIS!'

24/09/2015 deSingel

Tikken, suizen, knarsen

De naam Tuning People staat er wel op, maar behalve het advies van Jef Van gestel is RUIS! in elk opzicht een productie van Wannes Deneer. Net als in Utopia creëert ex-productontwikkelaar Deneer een beeld- en klankinstallatie van knarsende, suizende en tikkende 'noise'. De chaos en avant-garde blijven niet achterwege in zijn pervertering van een hyperactieve samenleving, maar de luister zit hem in de zinnenprikkelende compositie die dat oplevert.

RUIS! geldt op veel vlakken als een verderzetting van Utopia. Ook nu is de scene bezaaid met gebricoleerde instrumenten: statieven met kartonnen draaischijven, ijzere naalden, haken en versterkers. Op een wit zeil worden gefilmde geluidsopnamen vertoond en uit megafoons weergalmen slogans. Het is een rommelig kluwen van bevroren personages, elk met hun stem en taak, wachtend op hun cue.

Vanaf de zijlijn, maar expliciet onder de spotlights, drijft de geluidkunstenaar de symfonie laag per laag op. Een vork krast, een haak schuifelt over een schans en een oude radio zoekt naar contact. De beeldende geluiden glijden grillig in elkaar om dan weer tot rust te komen. Met parallelle frasen en variaties bouwt RUIS! langzaam op naar een woelige apotheose. Dit is de marge, dat wat we wegfilteren dat oorverdovend op de voorgrond treedt. 'Ceci est un manifeste dans lequel toutes les voix sont jouées simultanément dans une manifestation constante.'

In die compositie tast Deneer de verhouding tussen mens en machine af. Wat is ons aandeel in die ruis? In een projectie rijdt Deneer over knerpende kiezelstenen, tegelijkertijd bewerkt de fysiek aanwezige Deneer het geluid of voegt hij – met een wat schamele podiumprésence – een instrument aan het orkest toe. De mens is niet enkel toeschouwer maar ook aanvoerder, actor én aangedane. Zelfs de ijselijke melodieën van Seraphine Stragiers cello, het enig menselijke instrument, behoren tot de heisa. In onze hang naar beweging en snelheid zijn wij schuldig aan de teloorgang van stilte. Tot in het slot het geroezemoes wegebt. Twee ventilators zwingelen verder, de rust slaat vederlicht in.

Bij momenten uit Deneer zijn engagement iets té expliciet: woorden als ‘informatietsunami’ en ‘datadada’ flitsen over het scherm. Zulk pamflettisme zwakt de subtiliteit af. Een sterker wapen: de deconstructie waarmee hij onze innovatieobsessie ironiseert. Als een slager bewerkt hij een elektrische gitaar om deze met een TL-lamp te verbinden. De statische elektriciteit van de flikkerende lamp spat door de versterker. Een doods, roerloos en doelloos object maar de ruis blijft hetzelfde. Het is een sprekend toonbeeld van onze waan: vooruitgang schuilt niet in het object of de handeling, maar is een marginale illusie ontsprongen uit het rikken en tikken van onze stilstand. Door die radicale wijziging van onze zintuiglijke ervaring, wijzigt ook onze blik.

Waar in Utopia zijn ‘nutteloze’ objecten door hun verschijning een pervers economisch systeem veroordeelden, verschuift die klacht in RUIS! naar onze drukdoenerij. Daardoor voelt RUIS! wat aan als een recyclage van eerder werk en echt ontluisterend is zo’n maatschappijkritiek zelden. De ware kracht huist in de esthetiek van dat protest. In het ‘hacken’ van ons zintuiglijk bewustzijn met losse flodders geluid, in het metaforisch ontbloten van een maatschappelijke dwangneurose, wekt Deneer een sensitieve poëzie op. Hij verheft de onbedoelde ‘omgevings-noise’ tot muziek - de ironisering loutert de kwaal. RUIS! is een scherpe, bezwerende en vervoerende trip.

Maarten Luyten

© Cutting Edge - 3 oktober 2015